

PRESSUPOSTOS 2026

**17 PROPOSTES PER REDUIR
DESIGUALTATS I MILLORAR
ELS RESULTATS EDUCATIUS**

En els darrers 20 anys, el sistema educatiu català ha avançat en reducció de l'abandonament escolar, participació en l'educació postobligatòria, increment pressupostari, disminució de ràtios, cobertura a 0-3 o reducció de la segregació. Però hi ha **reptes pendents crítics i urgents** en un context de canvi demogràfic i augment de les desigualtats i la complexitat social.

La davallada i estancament dels resultats educatius, que s'observa principalment des del 2015, s'accentua durant la pandèmia i toca fons el 2022, no ha estat igual per a tothom: **depèn del nivell socioeconòmic dels infants i joves**. “Tots els indicadors estan travessats per una desigualtat socioeconòmica molt important i la complexitat més gran és que més d'un 30% de l'alumnat està en risc de pobresa”, resumia la directora de [l'Anuari de l'educació](#), Margarita León.

La pobresa creix i es cronifica, la diversitat i la complexitat augmenten en barris i centres, l'ús del català retrocedeix i els resultats d'aprenentatge baixen. L'escola ni pot ni ha d'afrontar tota sola aquests reptes, però sense l'escola no s'hi pot donar resposta. Mentrestant, l'infrafinançament estructural continua.

Lluny de visions catastrofistes o reduccionistes, **tenim prou evidències de polítiques que contribueixen a millorar resultats**. Tenen en compte els entorns vulnerables i combinen la protecció de les indispensables condicions materials amb l'acompanyament a tot l'alumnat. **Les hem quantificat a partir d'estudis i dades públiques per contribuir a que puguin ser una realitat**.

Les beques, l'orientació o les oportunitats més enllà de l'escola no són una quimera. L'últim pressupost del Departament d'Educació, de 2023 i prorrogat el 2024, és de 6.800M €. **Implementar propostes d'aquest document és quantitativament viable i es pot començar a fer en els propers pressupostos de 2026**. Necessiten, això sí, un impuls polític basat en la determinació, el consens, la negociació i els acords.

Fins i tot sense pressupostos, algunes també es poden vehicular amb **suplements de crèdit del Govern o decrets llei del Parlament** amb partides i mesures específiques. La situació del sistema educatiu requereix desplegar mesures amb ambició i recursos, avançar any a any cap a la fita del 6% del PIB per a l'educació establerta a la LEC.

Millorar l'educació no és fàcil. Requereix mesures diverses i complexes amb altes dotacions de recursos. Però la recerca i les experiències al mateix sistema educatiu permeten evidenciar vies per on avançar. Aquest és el propòsit d'aquest document: concretar propostes viables, basades en la identificació de reptes, amb evidències d'impacte i que generen acord en una majoria de partits i d'actors de la comunitat educativa.

17 propostes per reduir desigualtats i millorar els resultats educatius a Catalunya

Acabar amb l'abandonament escolar

1. Incrementar el personal d'orientació als instituts, especialment als de més complexitat - 31M€
2. Incrementar l'acció tutorial a l'ESO garantint una ràtio de tutor cada 15 alumnes màxim - 34,5M€
3. Ampliar i planificar nova oferta d'estudis secundaris postobligatoris: FP, PFI i Noves Oportunitats - 174,8M€
4. Beques "salari" de continuïtat per als 63.353 alumnes de 3r d'ESO fins a 2n de postobligatòria que es troben en risc de pobresa i exclusió social (per sota de l'IRSC) - 264M€

Avançar cap a un sistema educatiu equitatiu, de gratuïtat plena i sense segregació escolar

5. Impulsar una prova pilot de finançament per fórmula dels centres educatius - 31M€.
6. Avançar cap a la universalització del menjador escolar amb 87.000 noves beques, arribant a cobrir el 27% d'alumnat per sota de la taxa de risc de pobresa - 110,3M€
7. Més recursos econòmics per garantir la gratuïtat de l'educació per l'alumnat vulnerable, acabant de desplegar les motxilles econòmiques tal com està previst al Pacte contra la segregació escolar. - 63M€
8. Incorporar 702 integradors i 357 educadors socials de manera estable als centres amb més complexitat - 32M€

Millorar els resultats educatius, especialment per als que tenen més dificultats i vulnerabilitat

9. Quatre hores setmanals de suport educatiu personalitzat per a l'alumnat amb dificultats o baix rendiment - 257,5M€
10. Agrupacions reduïdes en el 80% de les hores de matemàtiques a l'ESO, amb grups de 10 alumnes en els centres ordinaris i de 5 en els de complexitat - 103,3M€
11. Ampliar les aules d'acollida de primària i secundària amb 600 tutors més, tot reduint les ràtios actuals - 28M€
12. Impulsar un pla per situar els resultats de comprensió lectora per sobre de la mitjana de la UE - 27M€

Ampliar i millorar l'educació 0-3 anys

13. Crear 20.000 noves places públiques d'i1 i i2 i fer gratuïtes el 27% de places corresponents a l'alumnat amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals - 60,6M€
14. Impulsar una línia de finançament per a la construcció de 9.116 noves places 0-3 municipals - 93M€

Impulsar l'equitat en les oportunitats educatives 360

15. Incloure les activitats extraescolars en les motxilles econòmiques per a l'alumnat identificat com a NESE - 40,7M€
16. Una política de garantia de 2 setmanes d'activitats d'estiu als infants i adolescents en situació de pobresa (NESE-B) - 46,9 M€
17. Eix socioeducatiu específic i ben finançat a la llei de barris - destinar el 20% de la llei de barris a l'àmbit educatiu i social

Acabar amb l'abandonament escolar

L'any 2024 l'abandonament escolar prematur va ser del 13,7%. Partint del 32,9% del 2008 la dada és positiva, però **Catalunya encara està a la cua d'Europa i lluny de l'objectiu europeu del 9%**. En els darrers 10 anys països com Portugal, Grècia o Irlanda han aconseguit reduir molt l'abandonament i assoleixen amb escreix els objectius europeus.

Catalunya no pot arribar a l'objectiu de la UE mantenint les polítiques contra l'abandonament actuals. L'impuls per part del Departament d'Educació, a finals de 2025, del Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur, és una bona notícia, però cal acompanyar el pla amb mesures implementables en els pròxims 3 anys, focalitzades, ben definides i dotades pressupostàriament. Passen per millorar l'orientació i la tutoria a l'ESO i en la transició cap a la següent etapa, així com les oportunitats educatives postobligatòries. La recerca també assenyala la importància d'un bon sistema de beques a l'estudi, especialment al final de l'ESO i la postobligatòria.

A continuació es fan 4 propostes que es poden desplegar durant els pròxims 2025 i 2026.

1. Incrementar el personal d'orientació als instituts, especialment als de més complexitat - 31M€

L'orientació i l'acompanyament són clau per a les trajectòries educatives i personals de l'alumnat segons nombrosos estudis, i un factor d'èxit per reduir l'abandonament. És molt rellevant disposar d'una política d'orientació ambiciosa i dotada de recursos.

El Departament d'Educació té pendent l'aprovació del Decret d'orientació educativa, una normativa valuosa a l'hora d'emmarcar un model d'orientació de qualitat, però que ha d'estar acompanyat de recursos per garantir el desplegament i l'impacte. Durant el 2024 el Departament ja va incorporar 52 educadors socials als serveis territorials per donar suport a la identificació i acompanyament d'alumnat d'ESO amb risc d'abandonament, però cal anar més enllà.

Es proposa incrementar en una dotació de personal per a tasques d'orientació (com per exemple orientadors o educadors socials) els instituts que imparteixen ESO de més complexitat i en mitja dotació la resta. En total caldria cobrir 1.135 centres que imparteixen ESO, 663 públics i 472 concertats, amb 398 i 236 dotacions addicionals respectivament. El cost total de la mesura (la totalitat dels centres) és de 31M€. Cobrir només els 184 centres de major complexitat tindria un cost total de 9M€ (143 serien centres públics i 41 concertats).¹

2. Incrementar l'acció tutorial a l'ESO garantint una ràtio de tutor cada 15 alumnes màxim - 34,5M€

Garantir l'acompanyament educatiu i personal de qualitat és molt rellevant per reduir l'abandonament escolar. L'alumnat ha de poder tenir un tutor/a que els acompanyi en les dificultats educatives que es

¹ Càlculs fets d'acord a les necessitats identificades en l'informe "Zero Abandonament" (Fundació Bofill, 2024). S'han tingut en compte les taules retributives del personal docent de l'escola pública i concertada de 2024.

vagi trobant al llarg de l'ESO, així com en altres aspectes personals que puguin interferir els aprenentatges. Les actuals ràtios fan molt difícil una tutorització de qualitat, ja que generalment hi ha un tutor per cada grup de 25 alumnes o més.

Es proposa **doblar les hores de docents destinats a fer tutoria a l'ESO**, amb el complement corresponent de tutoria. D'aquesta manera es pot garantir que un grup màxim de 15 alumnes per tutor, inferior al grup d'aula. Per fer-ho caldria incrementar 676 dotacions a tots els centres de secundària i garantir-los el complement, arribant als 663 centres públics i 472 concertats. El cost anual total seria de 34,5M€.²

Millorar l'acció tutorial i fer-la en grups de 15 és un dels objectius assenyalats pel grup d'impuls de millores educatives, encarregat pel Departament el 2024.

3. Ampliar i planificar nova oferta d'estudis secundaris postobligatoris: FP, PFI i Noves Oportunitats - 174,8M€

Un dels límits per reduir l'abandonament escolar és l'oferta insuficient d'alternatives al batxillerat, com la formació professional inicial o la de grau mitjà. Diversos estudis assenyalen com, tot i l'increment de l'oferta dels darrers anys, queda un llarg camí per assegurar que cap jove es queda sense estudiar el que vol per manca de places.

Aquest increment de l'oferta, a més a més, s'ha de donar d'una manera equitativa i amb garanties, vetllant per l'equilibri territorial i la connexió de les places planificades amb les oportunitats dels sectors productius.

En concret es proposa crear la següent quantitat de places per poder arribar a l'objectiu europeu del 9% d'abandonament escolar prematur:

- a. Places públiques per a 19.000 nous alumnes de Formació Professional de grau mitjà arreu del territori, amb un cost total de 114,8M€.³
 - b. Creació de 5.000 noves places en els Programes de Formació i Inserció, amb un cost total de 18M€.
 - c. Creació de 6.000 noves places de centres de Noves Oportunitats en coordinació amb Ajuntaments i entitats, amb un cost total de 42M€.
- ### **4. Beques "salari" de continuïtat per als 63.353 alumnes de 3r d'ESO fins a 2n de postobligatòria en risc de pobresa i exclusió social (per sota de l'IRSC) - 264M€**

Les beques són un dels millors recursos de suport als joves de llars desfavorides per garantir que no abandonen, ja que eviten que la situació econòmica familiar sigui un impediment per continuar els estudis. Nombroses recerques evidencien l'impacte positiu que aquestes polítiques tenen en la reducció de l'abandonament escolar.

Es proposa un programa de "beques salari" de continuïtat per a l'alumnat de 3r d'ESO fins a 2n de postobligatòria que es troba per sota de l'IRSC (en total 63.353 alumnes, el 17,6% de l'alumnat). El programa hauria de contemplar una ajuda de 3.000€/any per a l'alumnat de l'ESO i una de 6.000€/any per al de postobligatòria. El cost total de la mesura seria de 264M€.⁴

² El càlcul contempla que calen 676 noves dotacions docents per a 1h de tutoria setmanal al conjunt d'alumnat d'ESO, tenint en compte que fins ara hi ha un tutor per a cadascun dels 12.170 grups/aula d'ESO i que es vol que n'hi hagi el doble, arribant a dos tutors per grup/aula d'ESO. Es comptabilitza el sou dels docents nous amb el complement de tutoria corresponent.

³ Per fer el càlcul de costos de les places d'FP, PFI i noves oportunitats s'han tingut en compte les anàlisis de l'informe "[Zero Abandonament](#)". Es tenen en compte les dades de població entre 18 i 24 anys actualitzades del 2n semestre de 2024 (Fundació Bofill, 2024)

⁴ Per saber-ne més es pot consultar l'informe [Beca+Secundària \(Fundació Bofill, 2024\)](#)

Avançar cap a un sistema educatiu equitatiu, de gratuïtat plena i sense segregació escolar

Per tal de ser més equitatiu, plenament gratuït i garantir que no hi ha segregació, el sistema educatiu necessita més recursos i mecanismes. Passen per **una distribució asimètrica per centre** que els permeti disposar dels recursos adequats tenint en compte el seu entorn socioeconòmic, o disposar de personal de suport educatiu, especialment en els contextos més vulnerables. Ja existeixen precedents i recerca per avançar en aquest sentit.

D'altra banda, molts aspectes educatius encara els costegen les famílies. Assolir la plena gratuïtat suposaria una despesa total anual de 1.622M€, però mentre no s'hi arriba ja **es pot avançar en cobrir part d'aquestes despeses per a l'alumnat de famílies més vulnerables**. Finalment, l'índex de segregació escolar ha baixat els darrers 5 anys però la tendència no està assegurada i implica redoblar esforços en mesures previstes al Pacte contra la Segregació Escolar.

Es proposen **4 mesures que es poden desplegar durant el 2026** per avançar cap a un sistema més equitatiu, menys segregat i amb nous mecanismes de gratuïtat.

5. Una prova pilot de finançament per fórmula dels centres - 31M€

Actualment, el finançament dels centres educatius té poc en compte la complexitat social i territorial. El finançament per fórmula ha de permetre ajustar els recursos de manera asimètrica, en funció de les necessitats socioeconòmiques de l'alumnat i l'entorn, com fa Finlàndia, Suècia, Països Baixos, Regne Unit o Canadà. **Permet aportar recursos a cada realitat amb un mecanisme estable, rigorós i objectiu.**

Un finançament per fórmula⁵ permetria que un centre públic de primària de màxima complexitat, per exemple, passés dels 5.246 € als 6.860€ per alumne cada any. Els podria destinar a més docents, professionals de suport, especialistes, acollida i acompanyament, extraescolars gratuïtes, ajuts de menjador, formació parental...

Es proposa una primera prova pilot que abasti dos serveis educatius de zona i un total de 140 centres educatius, amb un cost total de 31M€. Amb aquest plantejament cap centre educatiu perdria recursos respecte el finançament actual, però en canvi s'incrementaria pels centres amb més necessitats. Al conjunt del sistema, un escenari de finançament per fórmula (de garanties) tindria un cost total de 643M€.

⁵ Per saber-ne més sobre el finançament per fórmula es pot consultar l'informe "[La fórmula de l'equitat](#)" (Fundació Bofill, 2021).

6. 87.000 noves beques menjador per cobrir l'alumnat en risc de pobresa - 110,3M€

Nombroses recerques apunten que el menjador escolar repercuteix positivament en els resultats acadèmics, la reducció de l'absentisme escolar i la millora de les futures trajectòries laborals. També està relacionat amb la garantia d'una dieta saludable, la participació en activitats de lleure i l'adquisició d'hàbits saludables. Aquest servei és una política que ajuda a reduir desigualtats i contribueix a la millora educativa.

Arribar a l'horitzó desitjable del menjador universal requeriria un gran salt en el cost anual, pel servei i la inversió en nous espais. No obstant això, **durant l'exercici pressupostari d'aquest 2025 i de 2026 es podrien fer avenços notables i viables** per cobrir tot l'alumnat amb dificultats socioeconòmiques.

Actualment, el 18% de l'alumnat d'infantil de segon cicle, primària i secundària disposa de beca menjador. S'hauria d'arribar com a mínim al 27% per cobrir tot el que viu per sota el llindar de pobresa. Això implicaria 87.000 noves beques, un **increment de 110,3M€ si es contempla que totes siguin del 100%**⁶. També caldrà impulsar inversions per millorar espais i equipaments per acollir amb qualitat l'increment d'alumnat, especialment a secundària. En una segona fase caldria arribar a cobrir el 34,8% de l'alumnat sota risc de pobresa segons la taxa AROPE, ampliant fins a 165.167 el nombre de noves beques, amb un cost total de 146,7M€.

7. Garantir una educació gratuïta per l'alumnat vulnerable, acabant de desplegar les motxilles econòmiques previstes al Pacte contra la segregació - 63M€

Actualment, encara molts aspectes educatius són costejats per les famílies (materials, sortides, menjador o activitats complementàries). Una situació especialment preocupant en les famílies vulnerables, tenint en compte que gairebé un de cada tres alumnes està sota risc de pobresa.

El Pacte contra la segregació escolar va establir les "motxilles escolars" per transferir als centres un import econòmic per cada alumne amb vulnerabilitat socioeconòmica (NESE B). D'aquesta manera es cobreixen els costos addicionals de l'escolarització de l'alumnat vulnerable i a més a més s'avança en la reducció de la segregació, amb una distribució més equilibrada de l'alumnat i més coresponsabilització dels centres.

En compliment del Pacte, es proposa que s'estenguin les motxilles econòmiques al conjunt de l'alumnat de primària i quart d'ESO (que encara estaven pendents). Fer-ho el curs 2025-26 implicaria **passar dels 88M€ als 154M€ anuals**, un increment de 63M€ respecte el 2024-25. En una segona fase, es proposa cobrir el 34,8% de l'alumnat sota risc de pobresa segons la taxa AROPE, ampliant el finançament total fins a 194M€

⁶ Per al càlcul s'ha tingut en compte els preus màxims fixats a la Resolució EDU 448/2024, i per tant que els ajuts menjador al 100% impliquen una despesa a l'administració de 1.269€ anuals per alumne (7,25€ per dia, en 175 dies lectius) i els ajuts menjador al 70% impliquen una despesa a l'administració de 888,12€ anuals per alumne (5,07€ per dia).

8. Incorporar 702 integradors i 357 educadors socials de manera estable als centres amb més complexitat - 32M€

Els centres educatius de Catalunya viuen una complexitat creixent: hi ha actualment el doble de matrícula viva que fa deu anys, el 34% de l'alumnat es troba sota risc de pobresa i la proporció d'alumnes amb necessitats específiques ha passat d'un 18,6% a un 36,6% entre el 2022 i el 2025. Mentrestant, continua havent-hi un important dèficit de recursos per acompanyar aquesta complexitat, especialment rellevant pel que fa a la manca de personal de suport educatiu no docent. Aquesta situació ajuda a explicar que el 38% de docents afirmen tenir estrès per un excés de treball relacionat amb la gestió de la diversitat i l'equitat, per sobre del 34% d'Espanya i molt lluny del 23% de mitjana de la UE. Cal ressaltar que a més entre el curs 2024-25 i 2025-26 hi ha hagut una caiguda de contractació d'educadors i integradors socials per part del Departament d'Educació de 415 a 300.

Per avançar en aquest dèficit i cobrir els centres amb més complexitat, es proposa garantir la disposició d'aquest personal en els 329 de màxima complexitat (218 de primària i 111 de secundària) i en els 401 d'alta complexitat (266 de primària i 135 de secundària). Concretament, es proposa garantir 2 educadors per cada centre de màxima complexitat de secundària i 2 integradors pels de primària i un professional de cada també pels d'alta complexitat. **La mesura tindria un cost total d'uns 32 milions d'euros**, tenint en compte el programa temporal que finança els 300 professionals actuals.

Millorar els resultats educatius, especialment per als que tenen més dificultats i vulnerabilitat

PISA 2022 va marcar uns resultats educatius històricament baixos. És un fenomen internacional, aguditzat per la pandèmia, especialment contundent a Catalunya. Les causes són diverses i s'han apuntat des de moltes recerques (factors curriculars, reformes pendents del sistema o manca de recursos), però un de molt rellevant té a veure amb les desigualtats.

L'alumnat vulnerable té moltes més possibilitats de tenir resultats educatius baixos o d'acabar patint abandonament escolar. Introduir mecanismes de millora en clau d'equitat és fonamental, per la millora de l'alumnat vulnerable i dels resultats educatius globals de país.

A continuació es fan quatre propostes en clau d'equitat dirigides especialment en les àrees de matemàtiques i llengües, els dos blocs competencials que més han reulat.

9. Quatre hores setmanals de suport educatiu personalitzat per a l'alumnat amb dificultats o baix rendiment per als centres de primària i secundària - 257,5M€

Tots els centres educatius han de comptar amb prou temps i recursos per garantir els aprenentatges de l'alumnat amb dificultats, especialment aquells amb condicions d'educabilitat desfavorables o risc d'abandonament i baix rendiment acadèmic.

Com preveuen els decrets 150/2017 i 11/2021, aquest alumnat pot ser beneficiari de mesures i suports universals com la personalització d'aprenentatges o mesures addicionals (suport educatiu personalitzat o programes intensius de millora, suport lingüístic i social, aules d'acollida, o programes de diversificació curricular).

Quatre hores setmanals de suport a l'alumnat amb dificultats o baix rendiment, per a tots els centres de primària i secundària comporta la contractació de 3.200 nous mestres de primària (2.300 a centres públics i 900 a concertats) i 2.400 professors de secundària obligatòria (1.800 a centres públics i 600 a concertats). Podrien dur-se a terme a raó d'una hora diària de dilluns a dijous, aprofitant l'horari de migdia, o amb altres fórmules dins l'horari educatiu del centre. El cost total seria de **257,5M€**.

10. Agrupacions reduïdes en el 80% d'hores de matemàtiques a l'ESO, amb grups de 5 als centres de més complexitat i de 10 a la resta - 103,3M€

Les matemàtiques són un dèficit històric pendent de resoldre a Catalunya. Sortir de la cua d'Europa passa per atendre la diversitat de nivells i perfils de les aules.

Les dades mostren com l'alumnat que arriba a l'ESO ho fa amb importants dificultats i que els resultats acaben empitjorant al final de l'etapa. Millorar les matemàtiques implica reforçar-les al llarg de l'escolarització, però especialment amb més recursos a la secundària per oferir una atenció i suport més personalitzat.

És fonamental que l'ensenyament de les matemàtiques prioritzi el component aplicat i quotidià dels conceptes. La resolució de problemes reals, l'experimentació i el descobriment de patrons són clau per fonamentar un aprenentatge competencial i significatiu. Perquè això sigui possible, calen les condicions que permetin al professorat conèixer en tot moment el ritme, les dificultats i les disposicions d'aprenentatge de l'alumnat i donar-hi una resposta personalitzada, efectiva i sostenible, amb retorn continuat, tutorització, reforç, etc. Altrament les classes de matemàtiques acaben resultant excloents per a l'alumnat sense pares o mares amb alts nivells d'instrucció i/o amb coneixements o professions properes al STEM.

Que el 80% de les hores a l'ESO es puguin treballar en grups de 10, flexibles o en codocència, i de 5 en els de més complexitat, implicaria la contractació de 2.100 nous docents (1.514 a centres públics i 589 a concertats). Un cost total anual de 103,3M€.

11. Ampliar les aules d'acollida de primària i secundària amb 600 tutors més, tot reduint les ràtios actuals - 28M€

Les aules d'acollida es van posar en marxa el curs 2004-05 com un espai integrat al centre, obert i flexible, per atendre les primeres necessitats emocionals, relacionals, curriculars i d'aprenentatge del català de l'alumnat nouvingut. En l'actual context de forta arribada d'alumnat nouvingut de primera generació, sumat al de segona generació, és fonamental expandir-les per atendre'l amb qualitat, per garantir que tingui èxit escolar i acadèmic i per millorar els resultats globals del país.

Una de les principals limitacions és de cobertura i, per tant, de finançament. Els darrers dos cursos s'ha començat a invertir la tendència amb increments de dotacions, però el curs 2023-24, amb 1.282 dotacions d'acollida i 34.800 alumnes nouvinguts a l'educació bàsica (NESE C), la cobertura global va ser de 27 alumnes per tutor. El passat curs 2024-25 es van incrementar fins a 1.500 dotacions, però amb la mateixa ràtio de 27 alumnes per tutor. Es proposa un salt significatiu en l'increment de tutors, amb la incorporació de 600 noves dotacions completes als centres públics i concertats, i cobrir aproximadament 18 alumnes nouvinguts per tutor d'acollida, amb un cost anual de 28M€.⁷

⁷ La proposta es fa en base a les anàlisis fetes en l'Anuari de l'Educació de 2024 (Fundació Bofill, 2024). El cost té en compte la contractació de 210 dotacions de docents de primària al sector públic, 90 de primària a la concertada, 210 docents de secundària al sector públic, i 90 docents de secundària a la concertada.

12. Impulsar un pla per situar els resultats de comprensió lectora per sobre de la mitjana de la UE - 27M€

Els darrers 20 anys, els resultats en comprensió lectora a Catalunya han estat per sota la mitjana de la UE i l'OCDE en gairebé totes les edicions de PISA i PIRLS, situant-se més de 15 punts per sota la mitjana europea a PIRLS, equivalents a mig curs escolar menys. Catalunya arrossega dèficits estructurals, agreujats des del 2018 per la incapacitat del sistema d'entomar l'augment d'alumnat en situació de vulnerabilitat a les aules i d'alumnat immigrant. Les conseqüències d'aquest dèficit són molt rellevants: la recerca mostra que la comprensió lectora és un dels factors més determinants del rendiment acadèmic global i de la probabilitat d'abandonar els estudis abans d'hora.

Els baixos resultats històrics de Catalunya en comprensió lectora s'expliquen per 4 grans dèficits: uns currículums desalineats amb els estàndards internacionals, manca de temps i acompanyament als docents, poca detecció i intervenció primerenca de les dificultats d'aprenentatge i absència d'una política d'oportunitats lectores més enllà de l'escola. Acabar amb aquests baixos resultats és possible, i així ho han demostrat països com Portugal, Polònia, Noruega o Eslovènia, que han passat de tenir nivells baixos a superar la mitjana europea en menys de 10 anys.

Es proposa un pla que passi per elaborar uns estàndards curriculars clars i basats en l'evidència sobre com s'aprèn a llegir; un programa d'acompanyament a tots els centres d'infantil i primària, amb assessorament durant dos anys a les pràctiques d'aula; 158 nous professionals als Equips d'Assessorament Psicopedagògic especialitzats en llenguatge i lectura per identificar prematurament l'alumnat amb dificultats; un Pla de biblioteques escolars per a tots els centres del sistema, que arribi a 340 nous centres cada any, amb acompanyament de bibliotecaris professionals i hores de docents (tal com va acordar el Pla Nacional del Llibre i la Lectura); i un programa de foment d'activitats comunitàries i familiars de lectura. En conjunt aquest pla té un cost anual de 27M€. ⁸

Ampliar i millorar l'educació 0-3 anys

L'educació infantil de primer cicle és una de les polítiques amb més impacte positiu al llarg de la trajectòria escolar i personal, especialment en el cas dels infants més vulnerables. A Catalunya el 44% dels infants de 0 a 3 anys estan matriculats a escoles bressol, el 61% en el cas de 1 a 3. El 30% de les places són privades no concertades, amb un cost molt rellevant per a les famílies, i una part molt important de les públiques impliquen un copagament. Una limitació d'accés per a famílies vulnerables.

Universalitzar aquests serveis, garantir-ne la gratuïtat i blindar-ne la qualitat requereix el consens dels principals agents.

⁸ El detall de la quantificació dels 27M€ es pot trobar en el document ["7 propostes per capgirar els resultats de comprensió lectora a Catalunya"](#) (Fundació Bofill, 2025).

Això es pot aconseguir amb un **Pacte nacional per a la universalització de l'educació 0-3 anys**, generant un debat de qualitat que acabi en acords de país i la garanteixin de cara al 2030. Una primera fita passa per superar la participació del 75% de l'alumnat en risc de pobresa d'un i dos anys als serveis d'infància, garantir la gratuïtat de l'escolarització i del cost dels serveis associats (menjador i/o acollida) i la qualitat pel que fa a continguts, ràtios i professionalització d'equips. Amb l'objectiu de fer-lo realitat, es proposa un programa temporal, amb un comissionat i suport tècnic i material, amb un cost anual de 140.000€.⁹

Mentre aquest consens no pugui ser realitat, durant els anys 2025 i 2026 l'actual sistema pot donar resposta de manera immediata a reptes concrets pendents, sobretot pel que fa a noves places i a la gratuïtat progressiva.

13. 20.000 noves places públiques d'1 i 2 i gratuïtat del 27% de places per l'alumnat amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals - 60,6M€

Un dels reptes immediats de l'educació 0-3 passa per garantir la participació dels infants més vulnerables, que accedeix molt menys que la resta a les escoles bressol. Del total de 75.006 alumnes matriculats, actualment només consten 389 alumnes amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques. Aquesta xifra tan baixa s'explica per la infra detecció i perquè una part molt significativa no accedeixen a les escoles bressol. La no gratuïtat del servei, també en les places públiques, és una frontera d'accés clau per a les famílies vulnerables.

Crear com a mesura immediata 20.000 noves places a 1 i 2, i garantir que el 27% de les places són gratuïtes per garantir l'accés del conjunt d'alumnat vulnerable, tindria un cost anual per a la Generalitat de 60,6M€.¹⁰ El cost de cobrir el 34,8% de l'alumnat sota risc de pobresa segons la taxa AROPE s'elevaria fins a 65,2M€. De cara a 2030 caldria apostar per fer el conjunt de places d'1 gratuïtes.

14. Línia de finançament per construir 9.116 noves places municipals - 93M€

Una de les necessitats derivades de l'increment de places és disposar d'escoles bressol públiques construïdes amb places disponibles noves, per poder assumir aquest nou alumnat. La Generalitat, a través del finançament next generation, ja ha obert convocatòria per construir 10.884 places. A aquesta iniciativa caldria aportar nou finançament per construir-ne 9.116 més i cobrir les 20.000 noves places necessàries. Assumint els mateixos costos previstos per la convocatòria dels next generation, amb una despesa màxima finançable de 10.195€ per plaça, el cost total d'aquesta mesura ascendeix a 93M€.¹¹

⁹ El cost contempla la contractació d'un comissionat que dirigeixi l'encàrrec del Pacte, així com un tècnic superior de suport i altres despeses logístiques i de materials per al procés.

¹⁰ El cost es calcula tenint en compte la quota establerta de finançament per plaça per part del Departament d'Ensenyament, que és de 3.200 en el cas de gratuïtat i 1.600€ en el cas de no gratuïtat. Es contempla un increment de 10.000 places a 2 totalment gratuïtes, un increment de 10.000 a 1 amb el 27,4% gratuïtes i incrementar la gratuïtat de les actuals places d'0 i 1 al 27,4% del total.

¹¹ Dades d'acord amb les bases reguladores del finançament dels next generation (Ordre EDF/7/2025).

Impulsar l'equitat en les oportunitats educatives 360

L'evidència acumulada conclou que quan els infants no accedeixen a activitats de lleure educatiu i foraescola (extraescolars, estiu...) tenen menys oportunitats d'aprenentatges significatius i de benestar personal i comunitari. Participar en activitats educatives més enllà de l'escola millora la vinculació, l'assimilació i les expectatives dels aprenentatges. No obstant això, persisteixen grans desigualtats d'accés per raons socioeconòmiques i socioculturals: mentre que el 56% d'infants (3 a 14 anys) amb mares universitàries participen en activitats extraescolars no esportives, només ho fa el 18% dels qui tenen mares amb estudis primaris o sense estudis (Enquesta de Salut de Catalunya, 2023). Pel que fa a les vacances, els infants i adolescents de famílies amb pocs recursos tenen el doble de possibilitats de no participar en cap activitat d'estiu (Enquesta Aliança Educació 360, 2022).

Millorar els resultats i igualar les oportunitats educatives passa per una millora contundent de les polítiques de lleure educatiu equitatiu, inclusiu i no segregat cap a la universalització de les activitats extraescolars i d'estiu assequibles, com recull l'informe de la Síndica de Greuges sobre el dret al lleure educatiu (2025). Durant els anys 2025 i 2026 es poden impulsar iniciatives concretes per facilitar l'accés dels nens, nenes i adolescents més vulnerables a aquestes activitats. Garantint oportunitats educatives més enllà de l'escola en tots els barris, prioritzant els de major complexitat social. Es tracta d'assenyar les bases per a una nova política amb visió d'educació a temps complet que ha d'estar consensuada amb els principals agents i orientada a la universalització del lleure educatiu i les activitats foraescola durant el curs i les vacances escolars, com recull l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil de Catalunya (aprovada el maig de 2025).

Una nova política d'educació 360 també requereix reforçar la coordinació dels diferents departaments implicats, així com amb la resta d'agents municipals i supramunicipals. Per fer-ho possible és important que la Generalitat posi en marxa **una Oficina per coordinar el desplegament transversal del dret al lleure educatiu i les oportunitats extraescolars i d'estiu**. Els objectius principals són establir un marc normatiu que desplegui el dret ja reconegut, clarifiqui conceptes, competències i garanteixi la cooperació interadministrativa i les condicions al món local per assegurar un lleure de qualitat, equitatiu, inclusiu i no segregat. També haurà de crear un fons de finançament estable i sistemes de dades per avaluar aquest àmbit. La posada en marxa d'aquesta oficina tindria un cost anual de 250.000€.¹²

¹² Es contempla un equip d'un cap de programa, dos tècnics superiors, dos auxiliars administratius, i altres despeses materials.

15. Incloure les activitats extraescolars en les motxilles econòmiques - 40,7M€

Les motxilles econòmiques del Pacte contra la segregació, amb recursos per la gratuïtat de l'escolarització de l'alumnat NESE, no contemplen despeses per a activitats extraescolars.

Mentre el model de política educativa no garanteix l'accés universal a les activitats extraescolars, es proposa que les motxilles escolars, que han d'arribar al 27% de l'alumnat, **incorporin despesa dirigida a una activitat extraescolar mensual**, amb un cost de 21€/mes durant els 9 mesos d'escolarització, 189€ anuals per alumne¹³.

En total aquesta mesura tindria un cost de 40,7M€, cobrint el 27% del total d'alumnat de primària i ESO sota el llindar de pobresa. En una segona fase es proposa cobrir el 34,8% de l'alumnat sota risc de pobresa segons la taxa AROPE, un cost de 52,5M€.

16. Iniciar una política de garantia de 2 setmanes d'activitats d'estiu als infants i adolescents en situació de pobresa - 46,9 M€

Els infants i adolescents més vulnerables participen i gaudeixen molt menys que la resta de les oportunitats educatives d'estiu. Per aquest motiu és imprescindible iniciar una política que els garanteixi un mínim de dues setmanes d'activitats d'estiu als infants i adolescents en situació de pobresa com un primer pas cap a la universalització.¹⁴

La proposta implica el lideratge del Departament de Drets Socials que, a partir del registre d'alumnat amb NESE-B del Departament d'Educació, cedeixi les dades als ens locals i activi un fons estable per finançar activitats de casal amb dinar saludable. A més, també s'hauria d'intensificar la prescripció social i l'acompanyament proactiu a les famílies d'aquests 220.000 infants i adolescents (6-16 anys) i d'acord amb els ens locals, establir gratuïtats, beques o tarifació social. La inversió de la mesura (en base a 296€ de cost estimat de dues setmanes de casal matí i tarda amb dinar) seria d'una **xifra inicial de 46,88 M€** anuals.

Es tracta d'una mesura que seria prioritària per tal de desplegar l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil i que ja ha rebut amplis suports per part d'un centenar de federacions, col·legis professionals i entitats d'àmbits diversos, així com del Parlament de Catalunya (moció 106/XV, juliol 2025) i de diversos ajuntaments (com Barcelona, L'Hospitalet de Llobregat o Lleida).¹⁵

¹³ Els càlculs es basen en l'informe "[Cap a una educació a temps complet a Catalunya](#)" (Aliança Educació 360, 2023). S'han ajustat els preus tenint en compte l'IPC de 2023 i 2024. En altres publicacions de la Fundació es proposen dues activitats setmanals, que és l'horitzó a mig termini al qual s'ha de tendir; això implicaria una despesa d'aproximadament 380 euros anuals per infant amb necessitats socioeconòmiques.

¹⁴ La proposta de mesura i els càlculs es basen en l'informe [Dues setmanes d'activitats de lleure a l'estiu per a infants i adolescents en situació de pobresa: primer pas cap a la universalització](#). (Aliança Educació 360).

¹⁵ Referències a la iniciativa "[A l'estiu ens hi juguem molt: manifest per unes vacances educatives, saludables, inclusives i comunitàries](#)" impulsada per la PINCAT de la Taula del Tercer Sector i l'Aliança Educació 360

17. Destinar el 20% de la llei de barris a l'àmbit educatiu i social

Els municipis i barris amb més concentració d'alumnes en condicions d'educabilitat més desfavorables han de disposar de més inversió, per oferir més oportunitats educatives i de progrés social a infants i famílies. En canvi, molts disposen de menys recursos i serveis, de forma que viure-hi pot suposar una dificultat afegida a unes condicions d'educabilitat ja desfavorables per l'origen social.

Es proposa activar un **fons econòmic complementari i específic per a actuacions de millora de les oportunitats educatives** al Fons de Recuperació Urbana, Ambiental i Social de Barris i Viles d'Atenció Especial previst per la Llei de Barris (11/2022). Seguint l'exemple del nou Pla de Barris de Barcelona (2025-2028), que preveu 67M€ per a projectes socials i educatius sobre un total de 300M€, es proposa que l'import per a aquest fons específic d'actuacions socioeducatives sigui equivalent al 20% del pressupost. Concretament, que en totes tres línies d'intervenció de la Llei hi hagi un 20% de finançament reservat per a actuacions educatives i socials: línia de transformacions físiques, línia de transició ecològica i línia d'acció sociocomunitària.

La distribució territorial del fons es podria fer en base a la prioritització dels territoris de més vulnerabilitat i a la presentació de projectes de millora educativa municipals alineats amb programes integrals emmarcats en la Llei 11/2022, de forma similar als programes Salut als Barris i Treballs als Barris de la llei de barris de 2004.

Educació per canviar-ho tot